Česko-lužický věstník

číslo 1 / leden 2012

ročník XXII

Jan Kilian: Ow wola lubosće

Ow wola lubosće,
stań ty so nade mnu.
Ja chcu, štož jeno chceš;
w tebi wotpočnu,
we tebi jeno mam
ja zbóžnosć tu a tam.

Ow słowo žiwjenja,
so we mni zakorjeń,
mje zahor a mi swěć,
zo dźěłam, hdyž je dźeń.
Mi pomha twoja móc,
zo přeńdu pře wšu nóc.

Ow ruka swěrnosće,
mje stajnje dźerž a wjedź,
w čimž chodźu nječisty,
to ty mje wšitko sleč.
Mje rjenje wupyš tu
na wěčnu hosćinu.

Jan Kilian: Ó vůle lásky

Ó vůle lásky,
staň prosím nade mnou.
Já chci jen to, co chceš;
v tobě chci spočinout,
to v tobě jenom mám
své štěstí tu a tam.

Ó slovo života,
ve mně se zakořeň
zapal mě, ve mně sviť,
ať nepromarním den.
Pomáhá mi tvá moc,
překonat každou noc.

Ó ruko věrnosti,
stále mě drž a veď
a jdu-li nečistý,
tak ze mě všechno svleč.
A krásně vystroj mě
k té věčné hostině.

překlad Milan Hrabal

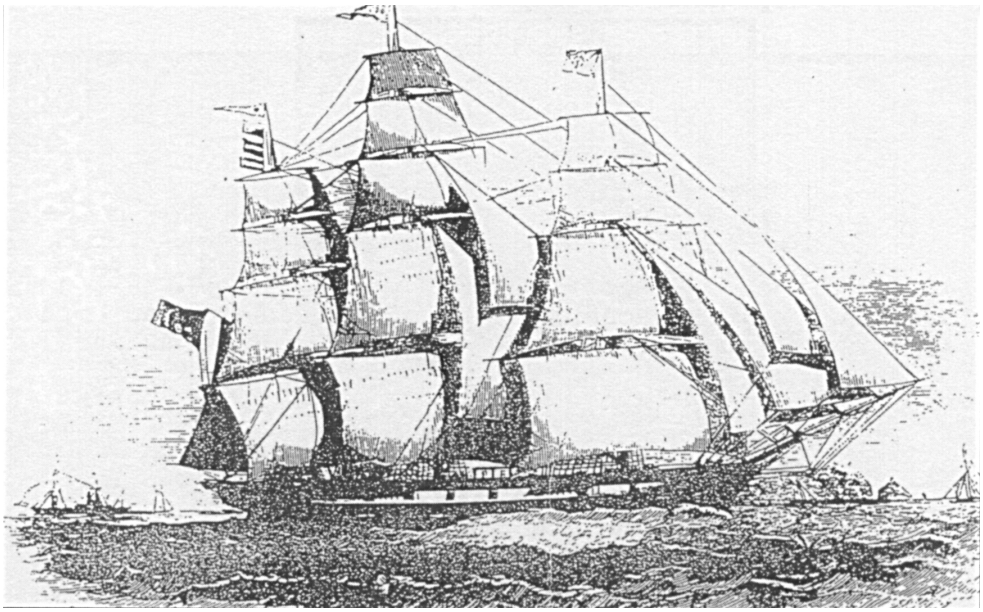

Anglická loď Ben Nevis, na jejíž palubě doplula skupina emigrantů pod vedením Jana Kiliana k texaským břehům. Více se čtenář dočte v aktuálním čísle Česko-lužického věstníku. Převzato z knihy Trudly Malinkowé *K brjoham nadźije* (Budyšin 1995)

Z DOMOVA

V sobotu 15. října 2011 se v Lužickém semináři konal „vzpomínkový den" připomínající dva významné přátele Lužických Srbů a zároveň důležité osobnosti české sorabistiky 20. století. Od narození univerzitního profesora Josefa Páty (†1942) letos v červenci uplynulo 125 let, v témže měsíci by nedávno zesnulý Jiří Mudra (†2009) oslavil devadesátiny. Na komorněji laděné akci se sešly asi tři desítky členů Společnosti přátel Lužice s dalšími zájemci o lužickosrbskou problematiku, mezi nimiž jsme rádi uvítali také tři polské studentky (teologie a slavistiky) Univerzity Adama Mickiewicze v Poznani.

Předseda společnosti doc. PhDr. Petr Kaleta, Ph.D. v úvodním slově po přivítání účastníků setkání jménem společnosti a po nastínění programu srdečně poblahopřál dlouholetému činovníkovi Domowiny a příznivci lužickosrbsko-českých vztahů Juriji Łušćanskému k jeho nedávným kulatým narozeninám. Oslavenec v děkovné replice s jemným humorem připomněl i svůj chystaný brzký odchod do „předdůchodu" – získaný volný čas by chtěl využít mimo jiné k literární tvorbě. Předseda společnosti při té příležitosti připomněl, že budyšínská Domowina před několika dny vydala sbírku Łušćanského básní *Čerwjeń brěškow*.

V rámci vlastního programu jako první vystoupila profesorka Jarmila Vrchotová-Pátová, neteř sorabisty Josefa Páty, která se s přítomnými mimo jiné podělila o své dávné autentické prožitky, když přečetla několik delších pasáží ze svého osobního deníku. Prezentované úryvky zachycovaly tísnivé údobí německého okupačního teroru roku 1942, moment oznámení popravy Josefa Páty a pohnuté okolnosti zatčení jeho bratra Františka, autorčina otce (taktéž velkého přítele Lužických Srbů). Sourozenci Pátovi padli za oběť nacistickému běsnění zacílenému hlavně proti osobnostem českého národního a kulturního života, přičemž v jejich tragickém osudu sehrálo nezanedbatelnou roli právě také jejich dlouhodobé výrazné angažmá ve prospěch Lužických Srbů. Profesorka Vrchotová-Pátová pak velmi vážné vyznění svých textů poněkud odlehčila několika zpěvy v lužické srbštině (lidovými písněmi, ale také kompozicemi Jurije Pilka a Bjarnata Krawce), které byly přehrány z jejího profilového alba (publikovaného r. 2005 na CD Českého rozhlasu).

Druhá část dopoledního programu byla pak věnována Jiřímu Mudrovi, kterého řada přítomných ještě osobně znala – buď jako neúnavného pracovníka Společnosti přátel Lužice, nebo jako erudovaného překladatele či lektora kurzů hornolužické srbštiny a autora vysokoškolské učebnice tohoto jazyka. Srdečnou a svěží osobní vzpomínkou jeho pedagogické působení a nezapomenutelné lidské kvality barvitě přiblížil jeden z někdejších Mudrových žáků Radek Mikula. Petr Kaleta potom přítomným představil svou zbrusu novou knihu zasvěcenou životu a dílu Jiřího Mudry. Publikace nazvaná *Jiří Mudra. K 90. výročí narození českého vlastence a přítele Lužických Srbů* (s albem fotografií) vyšla společnou péčí pražské Společnosti přátel Lužice a lužickosrbské národní organizace Maćica Serbska. Vedle podrobné životopisné studie knížka obsahuje také rozsáhlou bibliografii tohoto mimořádně plodného autora a překladatele a řadu velmi zajímavých fotografií vybraných většinou z jeho osobních alb. Publikaci je možno zakoupit za 190 Kč.

Následující polední přestávka určená osobním rozhovorům poskytla možnost prohlédnout si nebo zakoupit nové i antikvární publikace zaměřené na kulturu Lužických Srbů. Poté se jako poslední bod programu konala projekce dokumentárního filmu *Tam za kopci je Lužice* (Česká televize 1996), který byl zvolen proto, že se v něm vícekrát výrazně objevuje milá tvář a leckomu z přítomných důvěrně známý hlas Jiřího Mudry.

Josef Bartoň

Na sklonku roku 2011 si Lužice i Česká republika důstojně připomněly dvousté výročí narození Jana Kiliana vědeckou konferencí, na tradičním Svátku lužickosrbské poezie a reprezentativním CD.

33. ročník Svátku lužickosrbské poezie věnovaný především Janu Kilianovi byl zahájen 23. září 2011 v severočeském Varnsdorfu. Bylo to již 15. mezinárodní setkání s básníky a poezií ve zdejší městské knihovně. České publikum se seznámilo s Kilianovým životem a poezií nejen prostřednictvím recitace jeho básní ve třech jazycích, ale také obrazem v power-pointové prezentaci. V Lužici pak pokračovala oslava pořady svátku poezie v saském Budyšíně, Bukecích, Wojerecích a braniborském Depsku, obci poblíž města Chotěbuzi. Vrcholem byla dvoudenní konference nazvaná „Jan Kilian: Kněz – básník – emigrant", která se uskutečnila v Lužickosrbském muzeu v Budyšíně. Vedle místních odborníků (např. autorky knihy o Kilianovi Trudly Malinkowé nebo drážďanského profesora Ludgera Udolpha) přijeli i hosté ze zámoří – mimo jiné Kiliánův životopisec profesor George R. Nielsen (Rapid-City, South Dakota), pastor Walter A. Dube (Houston, Texas) a profesoři William Schumacher (St. Louis, Missouri) a David Zersen (Austin, Texas).

Pozoruhodný je rovněž příspěvek Serbského ewangelského towarstwa a Załožby za serbski lud – společné vydání CD nosiče s písněmi Jana Kiliana. Exkluzivní edice je vybavena objemným trojjazyčným průvodním sešitkem. Texty o Kilianovi, interpretech hudby a písňové texty jsou doprovázeny bohatou obrazovou dokumentací. Sestavitel Jan Malink, redaktorka Trudla Malinkowa, zvuková režisérka Liana Bertóková a dirigent Friedemann Böhme odvedli spolu s interprety perfektní práci. Téměř 80 minut velebné hudby přináší povznášející zážitek. Spojení barytonu Geralda Šěna, varhan Oksany Weingardt-Šěnowé a Felikse Brojera a sborů Serbskeho ludoweho ansamblu a Serbského gymnazije resp. sboru 1. Serbské kulturné brigady se ukázalo být šťastným. Připočteme-li k tomu publicitu, kterou Kilianovu výročí věnovala média v Sasku i v České republice, lze konstatovat, že duchovní, básník a vystěhovalec byl připomenut široké veřejnosti opravdu důstojně.

Milan Hrabal

12. listopadu 2011 se v Lužickém semináři konala přednáška Mgr. Štefana Piláta na téma Slovanské archaické náboženství v Lužici a u Polabských Slovanů a následně koncert slovenské skupiny Žiarislav a Bytosti.

Přednáška i koncert se těšily hojné účasti, v Lužickém semináři se sešlo okolo 80 účastníků. Program přilákal i řadu lidí mimo okruh Společnosti přátel Lužice. Předseda společnosti doc. PhDr. Petr Kaleta, Ph.D. proto na úvod stručně seznámil přítomné s Lužickým seminářem a jeho významem pro Lužické Srby. Po něm promluvil místopředseda Ing. Miloš Malec, který byl společně s Klárou Poláčkovou pořadatelem této akce a představil přednášejícího Mgr. Štefana Piláta, člena Společnosti přátel Lužice, pracovníka Slovanského ústavu Akademie věd ČR, který nyní dokončuje doktorské studium v oboru slovanské filologie na FF Univerzity Karlovy v Praze a slovenskou skupinu Žiarislav a Bytosti. Koncert této skupiny byl vybrán záměrně: Žiarislav a Bytosti jsou nejen hudebníci, ale také patří k duchovní skupině, která nese jméno *Rodný kruh.*

Poté se již slova ujal Štefan Pilát. Nápaditým připodobněním k patrům lesa návštěvníkům přednášky vysvětlil bohatou strukturu slovanského archaického náboženství a také, jak se prvky tohoto náboženství udržely ve folkloru a lidovém myšlení i po nástupu křesťanství. Následně mluvil o oblastech a obdobích, z nichž se dochovaly zprávy o slovanském předkřesťanském náboženství. Ze současných vědeckých poznatků čerpal i následující velice střízlivý a odborný výklad k jednotlivým božstvům. Návštěvníci se mohli dovědět například o Perunovi, Radegastovi, Velesovi, Svantovítovi nebo o slovanské bohyni Mokoši. Zmínka padla i o bohu jménem Flins, který je znám z Lužice. Jeho uctívání však nelze dostatečně doložit a víme o něm jen z nespolehlivých pramenů. Po

přednášce následovala doslova záplava dotazů, ze kterých bylo možno usoudit, že téma přednášky návštěvníky zaujalo.

Občerstvení, které následovalo, bylo zvoleno úměrně k tématu akce. Podávaly se domácí pirožky, z nápojů pak kvas, pivo a medovina. Ještě před zahájením občerstvení seznámil Štefan Pilát přítomné s tím, že tyto nápoje znali i staří Slované, uvedl také, jakou podobu tyto nápoje tehdy měly a jak byly nazývány.

Po občerstvení následoval koncert skupiny Žiarislav a Bytosti. Hudebníci zaujali již jen svými přírodními hudebními nástroji: bubny vydlabanými z kmenů stromů, píšťalami, koncovkami, fujarami, basou korytovou a basičkou, houslemi, kytarami. Slova písní, která vycházela z přírodní moudrosti, lidské přirozenosti a slovanských kořenů, se spojila v jeden celek s hudbou založenou na slovenském folkloru Lužickým seminářem zaznělo vytí vlka, zpěv ptáků a zurčení pramenů, zaplály vatry. Ožily staré slovanské slavnosti, tekla medovina, objevily se přírodní bytosti, slovanští bohové dali ochranu a sílu, zašuměly posvátné háje. Část posluchačů zůstala sedět na židlích, další se nechali unést k pohybu a využívali prostoru kolem. Po koncertu, který trval skoro hodinu a půl, zazněl nadšený potlesk.

Z ohlasů návštěvníků bylo možno usoudit, že první obecněji zaměřená akce v Lužickém semináři zaujala a líbila se. Proto již nyní chceme předběžně pozvat na druhou takovou akci. Pokud se vše podaří dojednat, v listopadu příštího roku v Lužickém semináři představíme Kašuby, kašubský jazyk a kulturu.

Miloš Malec, Michaela Šebetovská

Vydání sbírky básní Tomasze Nawky *Ničo so njeliči / Konec sázek* (Protis 2011, překlad Radek Čermák a Milan Hrabal) doprovodila v posledních týdnech dvě autorská čtení – v Havlíčkově Brodě a v Praze. Na 21. Podzimním knižním veletrhu v Havlíčkově Brodě, totiž druhém největším knižním veletrhu v České republice, zazněla lužická srbština už podruhé za sebou. Vloni četl z knihy reportážních povídek Jurije Kocha *Modrá vrána* jeden z jejích překladatelů Lukáš Novosad. Letošní autorské čtení na to loňské navázalo i tím, že spolu s Tomaszem Nawkou četl (a celé čtení uváděl) opět Lukáš Novosad, tentokrát jako redaktor a autor doslovu k Nawkově sbírce. Uprostřed ruchu veletrhu nabídla Nawkova existenciálně laděná poezie zklidnění a současně intenzivní zážitek ze střetnutí melodií dvou blízkých jazyků, ve kterých básně zazněly. Došlo na texty dávné, ještě ze sedmdesátých let minulého století, i na ty nejnovější; celkem přes deset čísel sbírky. O originální rozptýlení od mnohdy vážných témat jednotlivých básní se postaral sám básník několika písněmi, které posluchačům zahrál na lužickosrbské dudy.

Nakonec došlo na diskusi s diváky, a to nejen o samotném Nawkově díle, ale také (a hlavně) o kulturní a společenské situaci současné Lužice. Diváci se zajímali najmě o jazykové možnosti nejmladších Lužických Srbů, o vyhlídky lužickosrbského školství a vlastně o budoucnost celého národa. Byly to tradiční dotazy, které zaznívají z řad obecenstva téměř při každém setkání s Lužickým Srbem. Svědčí však o tom, že historicky založený úzký vztah Čechů a Lužických Srbů je v nás pořád nějak přítomen. Asi je to dobře. – Příjemnou hodinu zakončila autogramiáda, z níž největší radost měl dost možná Tomasz Nawka sám. Vždyť v jednom ze svých mluvených vstupů prozradil, že k vydání sbírky ho překladatelé museli dlouho přesvědčovat. Snad i díky havlíčkobrodskému čtení pochopil, že toto jejich snažení nebylo beze smyslu.

Druhé autorské čtení se odehrálo v rámci Multikulturního večera pražských Dnů poezie, za přítomnosti obou překladatelů a opět redaktora knihy. Nawkova poezie, tentokrát sedm básní, znovu zazněla lužickosrbsky i česky (v Hrabalově a Novosadově podání) a diváci měli další možnost užít si zvuk lužickosrbských dud. Při této příležitosti se autor ovšem předvedl i jako zdatný kytarista – zahrál vlastní zhudebnění básně Kita Lorence z jeho dětské sbírky *Rymarej a dyrdomdej*. Je škoda, že v porovnání s Havlíčkovým Brodem komornější prostředí strašnické pobočky pražské Městské knihovny nepřilákalo víc návštěvníků, ale koneckonců i tu přibližně třicítku posluchačů, kteří dorazili, čekal večer, který patrně pro mnohé z nich byl prvním setkáním s lužickosrbskou literaturou.

Natálie Preslová

ce (1861–1948). Organizátory byly Založba za serbski lud (Nadace lužickosrbského národa) a Společnost přátel Lužice, finanční podporu poskytl Česko-německý fond budoucnosti, Svobodný stát Sasko a Senát České republiky. Začátek akce se opozdil téměř o hodinu v důsledku přísných kontrolních opatření, s nimiž většina z asi 130 účastníků (z nichž téměř polovinu tvořili Srbové) nepočítala – a přišla až několik minut před začátkem. Zahájení a oficiálního uvítání se ujal předseda senátního Výboru pro vzdělávání, vědu, kulturu, lidská práva a petice PhDr. Jaromír Jermář. Krátké proslovy pronesli místopředseda Domowiny Pětš Petrik a ředitel budyšínské Založby za serbski lud Marko Suchy. V následujícím referátu se předseda SPL doc. Petr Kaleta soustředil na život Bjarnata Krawce a jeho kontakty s českým kulturním prostředím (zvláště se známou operní pěvkyní Teresií Saakovou, Josefem Pátou či Vladimírem Zmeškalem). Hlavním bodem programu byl koncert, který představoval jakýsi miniaturní průřez komorní tvorbou lužickosrbských autorů od Bjarnata Krawce do současnosti. Zaznělo třináct skladeb, v nichž se střídalo v různých kombinacích pět renomovaných interpretů (soprán, klavír, violoncello, housle, klarinet) z různých míst v Německu i zahraničí. Přes některé rozpačité momenty (jak na svém blogu trefně poznamenal lužickosrbský publicista Marcel Braumann: občas bylo očividné, že sopranistka Annette Elster nerozumí svému srbskému či českému textu, a také hudebníci někdy teprve „hledali společný tón“, patrně v důsledku toho, že společné zkoušky proběhly jen narychlo) se slavnostní večer vydařil. Tím spíše, že ještě pokračoval v neformálním posezení

10. prosince se v hlavním sále Valdštejnského paláce, sídla Senátu České republiky, konal slavnostní večer Hudba – most mezi kulturami věnovaný 150. výročí narození srbského skladatele Bjarnata Kraw-

části účastníků v Lužickém semináři, kde někteří vzácní hosté (jako dolnosrbský skladatel Detlef Kobjela) zanechali své podpisy v pamětní knize SPL.

Josef Bartoň

Z HORNÍ LUŽICE

(SN 21. 10.) **Německo-lužickosrbské národní divadlo v Budyšíně by mělo od Nadace lužickosrbského národa dostat o 200 000 EUR méně.** Od roku 2013 by tak mělo realizovat méně představení. Podle vyjádření představitelů budyšínského okresu coby zřizovatele divadla nebude možné snížení financování vyrovnat ani z okresního rozpočtu.

(SN 29. 10.) **Lužickosrbský ústav uspořádal ve slepjanském kulturním centru třídenní vědeckou konferenci s názvem „Překonání dualismů".** Nejvíce příspěvků se týkalo přesidlování kvůli těžbě hnědého uhlí ve střední Lužici. Na setkání se také promítal film *Nad uhlím bydlí člověk*, který v letech 1994–1995 natáčeli v Lužici Cornelia a Edmund Ballhausovi. Konference se však setkala s malým zájmem veřejnosti.

(SN 29. 10. a 21. 11.) **Timo Meškank vydal knihu o nejnovějších dějinách Lužických Srbů.** Lipský sorabista a historik se ve své nové knize *Kultura ve službě totalitního režimu* odvážil otevřít téma, o němž se dosud vášnivě diskutuje. Jeho dílo totiž pojednává o lužickosrbské kultuře v době komunistického režimu. Kniha popisuje, jak se u Lužických Srbů negativně projevilo „budování nové společnosti", jakou roli hrála Domowina a další lužickosrbské instituce. Autor se nebojí jmenovat konkrétní osoby a konstatovat, kdo z nich byl poškozen a kdo škodil. Tím mnohým žijícím Lužickým Srbům nastavuje nemilosrdné zrcadlo. Na oficiální představení knihy v budyšínském Smolerově knihkupectví přišlo osm desítek zájemců všech generací. Očekává se, že kniha, která vyšla v Národním nakladatelství Domowina, se stane objektem mnoha polemik a diskusí.

(SN 21. 11.) **Kavárna Bjesada v budyšínském Lužickosrbském domě ukončila svou činnost.** O dalším využití místností o ploše 190 m² v centru Budyšína se vedou diskuse. Matice Lužickosrbská a Budyšínská župa Domowiny by zde chtěla mít místo setkávání, kde by se kromě schůzí konaly tematické akce. Jiný z návrhů předpokládá, že by se do někdejší kavárny přemístil lužickosrbský rozhlas a vybudoval by zde nové studio. Hovoří se také o možnosti vytvořit zde prodejní galerii současných lužickosrbských výtvarných umělců.

(SN 5. 12.) **V budyšínském Divadle na hradě se konala premiéra lužickosrbského loutkového divadla.** Hra *Dítě v jeslích* je určena pro děti a vypráví biblický příběh Ježíšova narození. Na předvánoční představení dorazily především rodiny s dětmi. Premiéru navštívila i skupina osmi studentů z Bamberské univerzity pod vedením pracovnice katedry slovanské jazykovědy Anny-Marie Meyerové. Studenti se zabývají menšinovými jazyky v evropském prostoru. Mladým slavistům vybaveným znalostí některých slovanských jazyků nečinilo problémy známému příběhu porozumět.

ZE SASKA

(SN 8. 12.) **Sasko chce příští rok uzákonit přítomnost Lužických Srbů v rozhlasové radě a jejích výborech.** Momentálně v této radě nesedí žádný Lužický Srb. V lužickosrbském vysílání se však žádné větší změny nechystají. Rozhlasová společnost MDR vysílá na třech stanicích a v Budyšíně provozuje lužickosrbské studio.

(SN 9. 12.) **Na „lužickosrbském patře" drážďanských vysokoškolských kolejí nebydlí pouze Srbové.** Pokoje v tomto poschodí pojmou celkem 16 vysokoškolských studentů, Lužických Srbů tu však bydlí pouze jedenáct. Zbytek míst zaujímají studenti z Polska, České republiky, Bulharska, Francie a Německa. Lužickosrbský ráz tohoto poschodí tak nemůže být zachován. Studentský spolek Bjarnat Krawc požaduje, aby správa kolejí tato místa rezervovala pouze pro Lužické Srby. Ta to však z kapacitních důvodů odmítá. Na kolejích v Lipsku toto pravidlo „lužickosrbského patra" platí.

Z DOLNÍ LUŽICE

(NC 46) **Říčka Małksa mezi vesnicemi Małksou a Móstem bude postupně navracena do míst, kde měla původní koryto.** V roce 1971 byl její tok přerušen kvůli rozšiřujícímu se povrchovému dolu Janšojce a voda kanálem odvedena do Nisy. Na počátku listopadu byly zahájeny práce na prvním úseku řečiště, které bude dlouhé celkem 6 km. Nové údolí Małksy se stane chráněnou přírodní oblastí.

Ve dnech 1.–6. listopadu probíhal v Chotěbuzi 21. mezinárodní filmový festival východoevropského filmu. Celkem 140 filmů z 33 zemí shlédlo okolo 20 000 diváků. V letošním roce však festival zcela postrádal lužickosrbské téma. Byl sice promítnut film o povrchové těžbě hnědého uhlí v Lužici, prostor k vyjádření v tomto filmu však Lužičtí Srbové nedostali. Film byl natočen z peněz Vattenfallu, což vzbudilo mnoho sporů ohledně předpojatosti. Tématika těžby uhlí byla na festivalu zastoupena ještě filmem, který zachytil oblast ukrajinského Donbasu a chudobu místních lidí, kteří po omezení těžby v roce 1990 ztratili práci.

(NC 47) **Vedoucí dolnolužické pobočky střediska Witaj Měto Nowak, členka Rady pro lužickosrbské záležitosti při Braniborském sněmu Angela Šurmanowa a další lužickosrbští činovníci se obrátili dopisem na braniborskou ministryni školství dr. Martinu Münchovou.** Stěžovali si na podmínky, za kterých v Braniborsku probíhá výuka lužické srbštiny jako cizího jazyka, takzvaná B-výuka. V dopise uváděli že se této výuce věnuje jen málo pozornosti, že hodiny bývají umisťovány až ke konci školního dne, do jedné skupiny jsou zařazováni žáci více ročníků, někdy ve školách není ani prostor pro uložení učebních pomůcek. Také učitelek a učitelů je málo, a pokud někdo onemocní nebo úplně ze školy odejde, pak se stává, že výuka lužické srbštiny zcela odpadne, někdy i na dlouhou dobu. Za tohoto nepříznivého stavu navíc ministerstvo zkrátilo počet hodin určených na výuku lužické srbštiny jako cizího jazyka.

(NC 48) **Na konci listopadu se konala *Dolnosrbská schadowanka*,** setkání žáků Dolnosrbského gymnázia, učitelů, absolventů i veřejnosti s bohatým kulturním programem. Zpíval sbor gymnázia pod vedením Waltraud Štoltowé. Překvapením večera byla Julia Martinojc, která hrála na kytaru a výrazným krásným hlasem zazpívala v lužickosrbském a anglickém jazyce. Hráli a zpívali i další jednotlivci a skupiny. Moderní proud zastupovala například skupina *Barlińska droga,* tradiční směry skupina *Psijaśelstwo,* která předvedla slovenské lidové tance. Dlouho do noci hrála skupina *Naund,* jejíž zpěvačka Katharina Rublakojc, absolventka gymnázia, zpívala lužickosrbsky. Kabaretní vystoupení bylo letos vynecháno a nahrazeno transparentem, na kterém byl vyjádřen protest proti zkracování finančních prostředků, které poskytuje Založba za serbski lud, i proti navrhovaným změnám lužickosrbských institucí.

Z CIZINY

(NC 42) **Rada korutanských Slovinců sezvala zástupce evropských národnostních menšin do rakouského Celovce (Klagenfurt) na konferenci *Vícejazyčnost v raném dětském věku.*** Spolupořadatelem setkání bylo sdružení FUEN (Federal Union of European Nationalities). Účastnili se také zástupci Lužických Srbů: vedoucí dolnolužické pobočky střediska Witaj Měto Nowak, pracovnice střediska Witaj z Budyšína Jadwiga Kaulfürstowa, mluvčí Domowiny Elisabeth Elina a vedoucí chotěbuzské pobočky Lužickosrbského ústavu Hauke Bartels. Měto Nowak vylíčil účastníkům obtížné jazykové podmínky v Dolní Lužici. Děti, jejich rodiče, také vychovatelky a učitelky ve většině případů již neznají lužickou srbštinu z domova, jako svůj mateřský jazyk. Je otázkou, jakým způsobem a jestli vůbec by výuka lužické srbštiny v systému Witaj mohla dosáhnout takové úrovně, aby jazykové znalosti dětí byly srovnatelné s mateřštinou. Podle Měta Nowaka je postavení menšiny výrazně lepší, pokud za ní stojí mateřský stát. Je například možné poslat učitelky a vychovatelky do mateřské země, aby se zdokonalily ve studovaném jazyce. Měto Nowak také poznamenal, že ve veřejném prostoru v Korutanech je dvojjazyčnost málo viditelná, stav v Dolní Lužici je v tomto ohledu lepší.

Ze Serbských Nowin podal
***Petr Ch. Kalina*,**
z Nowého Casniku podal *Miloš Malec*

Břehy naděje: cesta Jana Kiliana a lužickosrbských emigrantů do Texasu

Doba revolučního roku 1848 byla zároveň i dobou, která rozhodla o odchodu mnoha lidí do cizích zemí. A nejinak se rozhodli i Lužičtí Srbové. Evropa, zmítaná revolucí, krizemi a v neposlední řadě i válkami vyhnala z domovů na 5 000 Lužických Srbů a situaci výrazně nezlepšila ani změna starého feudálního řádu, neboť jen málo obyvatel Lužice se mohlo živit jako svobodní rolníci na dostatečně velkém kusu půdy. Zprvu odcházeli Srbové za prací do velkých měst, která však nedokázala poskytnout potřebný počet pracovních míst, později i do dalších zemí, ale převážně zůstávali na východě Evropy. Brzy začaly přicházet kladné zprávy i ze zámoří od prvních emigrujících odvážlivců… Ekonomická situace však nebyla jediným důvodem odchodu z Lužice: příčiny byly i náboženské.

Stoupenci konzervativního luteránství

Na rozdíl od centralizovaného římského katolicismu byly církve, vycházející z reformace 16. století, od počátku regionálně i věroučně roztříštěné. Luteránství, navazující přímo na odkaz Martina Luthera, se prosadilo především v severním Německu a Skandinávii. Ovšem první polovina 19. století s sebou přinesla myšlenku překonání roztříštěnosti: již v roce 1817 při příležitosti třísetletého výročí reformace vyzývá pruský král Bedřich Vilém III. k unii luteránů a kalvinistů, o třináct let později bylo vydáno nařízení, jehož uvedení do praxe ve všech obcích mělo završit proces sjednocení. V této situaci vzniká v Prusku proud konzervativního luteránství, které volá po zachování starých pořádků – „staroluteráni“. Důsledné prosazování původní luterské myšlenky, která neodpovídala představě státní církve, přinášelo s sebou i jistou náboženskou nesvobodu. Staroluteráni byli do určité míry tolerováni, později za přísných podmínek byla církev dokonce uznána. Ovšem absolutní náboženskou svobodu mohlo přinést jediné řešení – emigrace. Stejného názoru byl i Jan Kilian.

Jan Kilian v roce 1876, zdroj: texaswendish.org

Jan Kilian, člověk pevné víry

Jan Kilian se narodil 22. března 1811 v Delanech v rodině drobného rolníka. Knihy ho popisují jako výjimečnou osobnost, muže vysoké inteligence a pevného charakteru, člověka pevného ve své víře a přesvědčení, že luterské vyznání se musí odkazovat jen a pouze k původnímu učení Martina Luthera. Po studiích a studijní cestě přebírá Jan farský úřad po svém zesnulém strýci v Kotecích, kde jeho kázání získala brzy velkou oblibu. Byl nesmírně činný; malá farnost mu dávala možnost věnovat se i vlastním zájmům, zasednout nad list papíru a psát. V roce 1838 vychází jeho první kniha, následují další, převážně překlady německých náboženských textů. Neméně produktivně věnoval se i skládání srbských náboženských písní.

V době utváření staroluteránské církve vznikly v nedalekých pruských obcích Klětně a Wukrančicích dvě staroluteránské farnosti; Kilian podporoval jako farář i je, nakonec do Wukrančic odešel a oženil se zde. V této době pečoval o 1 200 pruských věřících. S ubíhajícími léty přicházejí kromě únavného boje za uznání staroluteránské církve i problémy uvnitř obce. Jan s obavou pozoroval, že se někteří luteráni vymezují vůči Unii jako lepší a vyvolení křesťané, a ani finanční situace nebyla příznivá. Přes všechny pochyby uzrálo v Kilianovi přesvědčení, že jejich místo je za dalekým oceánem.

První zprávy ze zámoří

Jan původně pomýšlel jako na cíl cesty na Austrálii. Názor ale změnil a rozhodl se pro Texas. Kromě špatných zpráv o zhoršujících se australských poměrech k tomu jistě přispěl i fakt, že lodní doprava do Ameriky byla podstatně levnější. A když „předvoj“ zaslal na sklonku roku 1853 uspokojující zprávy o texaských poměrech, začalo se s přípravami na přestěhování do nového domova.

Na jaře 1854 byl založen emigrační výbor, který zaměstnal Jana Kiliana jako duchovního. Skutečně se jednalo o smluvní poměr, který Jana zavazoval sloužit jako farář jeden rok – za což mu byla vyměřena odměna tisíc tolarů a přislíben pozemek v novém domově. Emigrační výbor připravoval cestu skutečně pečlivě: s hamburskou rejdařskou společností byla uzavřena smlouva o převozu, zvonařství v Małém Wjelkowě u Budyšína ulilo na zakázku zvon s nápisem „Slovo Boží a Lutherovo učení nikdy nepomine“, bylo zabaleno velké množství srbských náboženských (církevních) knih, výbor povolal dokonce srbského překladatele do angličtiny a do společné pokladny musel každý člen spolku uložit čtvrtinu svého jmění, aby mohli odcestovat i nemajetní a chudí – vybralo se osm tisíc tolarů! Není tedy divu, že se za takových podmínek přihlásilo 558 osob, lidé pocházeli většinou z Pruska a patřili ke Kilianově farnosti.

Je jasné, že takové počínání vyvolalo rozruch: noviny každodenně informovaly o situaci, poukazovaly na nebezpečí a vyzývaly k přehodnocení rozhodnutí odejít z Lužice. Stejně znepokojená zdála se být i vrchnost. Na jednáních výboru se začala objevovat policie, stanovy spolku musely být přeloženy do němčiny. Protože však nebylo možno najít nic protizákonného, postihy se soustředily na jednotlivé osoby. Proti Kilianovi bylo zahájeno vyšetřování kvůli podněcování k emigraci.

Lužičtí Srbové opouštějí Lužici

Na začátku září roku 1854 odjíždí 531 Lužických Srbů zvláštním spojem do Hamburku. Jan Kilian však ve vlaku neseděl – řízení proti němu nebylo ještě ukončeno a nesměl tedy Prusko opustit. Po pár dnech byl případ uzavřen a Jan posílá do Hamburku zprávu, že spěchá, aby skupinu dohonil.

Mezitím dorazili Lužičané do města na břehu Severního moře. Čekalo je však velké zklamání: loď, která byla přistavena, nemohla nabídnout dostatek místa, aby mohli odplout všichni najednou. Rejdařství nabídlo lodě dvě, to ale spolek zásadně odmítl. Nakonec byla nabídnuta loď Ben Nevis, která se ovšem nacházela v liverpoolském přístavu. Skupina se tedy vydala na cestu do Anglie.

Jan Kilian v této době teprve opouští Budyšín – a to za doprovodu své těhotné ženy a dvouměsíčního syna. Za necelé dva týdny přijíždí do Liverpoolu. Své souputníky nalézá v tíživé situaci. Vypukla totiž cholera.

Na vlnách oceánu

Zdálo se, že nemoc je překonána. 26. září odrazil Ben Nevis od britských břehů. Ale sotva se ocitla na moři, propukla epidemie nanovo. Společné kajuty byly přeplněn nakaženými, nebyla možnost důsledně oddělit zdravé od nemocných. Proto se kapitán lodi rozhodl plavbu přerušit; Ben Nevis zakotvil v irském Queenstownu. Zdraví se ubytovali dočasně na staré fregatě, nemocní byli přeneseni na odstavenou loď, která byla narychlo přeměněna v nemocnici. Ačkoliv se s nemocí bojovalo každý den (anglický lékař se dokonce sám nakazil a zemřel), vyžádala si nemoc další oběti. Na irské půdě jich bylo pochováno 31… Ben Nevis byl mezitím uklizen a dezinfikován, staré vybavení, ložní prádlo bylo zničeno. Rejdařská firma musela na své náklady obstarat nové ložní prádlo a zásoby jídla.

Tíživá situace vyvolávala mezi emigrujícími frustraci a agresivitu, která se obrátila i proti Kilianovi. Ten obdržel hrubý anonymní dopis, v němž byl vyzván ke složení svého farářského úřadu. Reakcí na tuto skutečnost bylo okamžité vytvoření obecní rady sestavené z pěti členů. Ovšem nálada na lodi se ani po vyplutí na moře (téměř po měsíci) výrazně nezlepšila. Kuchyň nestačila pro stravování stovky cestujících, plavbu doprovázela mořská nemoc a posléze opět cholera a epidemie dětských neštovic. Neprošel týden, aby zpěněné vlny nepohltily další oběť. Na úmrtním seznamu z roku 1854, sestaveném Janem Kilianem, je uvedeno celkem 81 jmen…

Texaské břehy naděje

V polovině prosince se na obzoru objevily texaské břehy. Nikdo si nepřál nic jiného než co nejrychleji opustit palubu lodi. Celní kontrola v Galveston Bay proběhla nad očekávání rychle (úřady toho prý měly za chvíli „plné zuby“) a tak ještě ten samý den odplouval parník do Houstonu. Skupina se však co nejdříve chtěla dostat do Nového Ulmu, navíc se blížila epidemie žluté zimnice. Bohužel finance spolku byly vyčerpány, nemohl tedy již nikoho podporovat. Někteří byli tedy nuceni najít si v Houstonu obživu a na cestu do vnitrozemí vyrazili jen ti, kteří měli prostředky na zakoupení nebo nájem vozu. Situace se znovu vyostřila – a obviněným byl opět Jan Kilian. Obviňující dopisy byly otištěny v Serbských nowinách. Kilian už neměl sílu se znovu bránit. Zastal se ho však vydavatel novin, týž, se kterým měl Jan Kilian před odchodem z Lužice rozepři, Jan Arnošt Smoler.

I přes velké potíže se emigranti nevzdávali myšlenky na společnou kolonii. 25 rodin, které ještě disponovaly větším finančním obnosem, přesídlilo 50 km za Nový Ulm. Po dlouhém hledání našli vhodný pozemek, byla sepsána smlouva o koupi – 1720 hektarů půdy bylo vyplaceno čtyřmi tisíci dolarů. Novým domovem Lužických Srbů se stala kopcovitá krajina s dubovými lesy. Vysoká tráva slibovala dostatečnou pastvu pro dobytek, i zvěře bylo dost. Pozemek byl rozdělen podle finančních možností rodin, 40 hektarů na návrší bylo vyčleněno na stavbu kostela se hřbitovem, školy a fary. Kolonie vznikala dva roky, dlouho na svůj dům musel čekat i Jan Kilian. Roku 1857 se nad vesnicí poprvé rozezněl přivezený zvon. V tomtéž roce požádal Kilian ve Washingtonu o zřízení poštovní stanice v kolonii. Poprvé tak uvádí její jméno: podle národnosti jejích obyvatel se jí začalo říkat Serbin.

Další roky v Serbině

Do Serbina přicházeli Srbové z Houstonu, Nového Ulmu i jiných míst. Roky v obci však neplynuly vždy idylicky. Farnost, přidružená k missourskému synodu, se dostala do krize a rozpadla se. Jan Kilian svůj úřad v „nové“ farnosti sv. Pavla zastával až do vysokého věku, avšak v jeho duši se ukrývalo přání navrátit se do rodné země. To by pro něj bylo možné jen v případě, že by si vychoval následovníka, který by po něm převzal školu a později faru. O pomoc prosil i v Lužici. Nakonec převzal úlohu po nemocném otci syn Hermann. Jan Kilian se ale již do vlasti nevrátil. Zemřel ve věku 72 let. Ještě v neděli před svou smrtí sloužil mimořádnou bohoslužbu. Pohřben je na hřbitově v Serbině.

Po smrti Hermana Kiliana se pro Serbin nepodařilo najít dalšího lužickosrbského faráře.

Dnes už se v Serbině lužickosrbsky nemluví, ale jeho obyvatelé na své předky nezapomněli. V budově bývalé školy se nachází Muzeum lužickosrbského dědictví v Texasu a v roce 2004 připomněla řada kulturních i církevních počinů 150. výročí příjezdu Lužických Srbů do Texasu.

Prameny: Malinkowa, T.: *K brjoham nadźije*. Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšin 1995; Internetové stránky farnosti Bukecy (Hochkirch) http://www.kirche-hochkirch.de; Internetové stránky Texas Wendish Heritage Society http://texaswendish.org

Lucie Kolarovičová

ODJINUD

4. října minulého roku odvysílala **Česká televize** v rámci cyklu *Na cestě* bezmála půlhodinový dokument o Horní Lužici. Záznam je možné zhlédnout v internetovém archivu České televize www.ceskatelevize.cz/porady/1185966822-na-ceste/211562260120026-na-ceste-po-horni-luzici.

Časopis **Orel** (3/2011) obšírně informoval o návštěvě lužickosrbského národopisného spolku Njepilic dwór v České republice. Další článek se objevil v časopise o lidové hudbě **Naše Muzika** (4/2011). Oba jsou z pera místostarosty Orla Stanislava Vejvara. Čtenářům věstníku jsme zprávu přinesli v čísle 9/2011.

LETOPIS

23. října oslavila narozeniny Judith Wjenkec z Budyšína. Judith vyrůstala ve Worklecích, zde navštěvovala čtyři roky prvního stupně základní školy a jeden rok druhého stupně základní školy. Poté studovala sedm let na Lužickosrbském gymnáziu v Budyšíně.

Po absolvování Srbského gymnázia strávila jeden rok na různých praxích. Pracovala například v kanceláři poslankyně německého spolkového sněmu Marje Michałkowé (strana CDU) v Berlíně a Budyšíně, v redakci časopisu „Der Weinberg" v Mohuči (časopis pro misie a rodinu / Missions- und Familienzeitschrift) a v nakladatelství Domowina v Budyšíně. V roce 2008 nastoupila na Univerzitu v Erfurtě, kde si ke studiu vybrala obory „německý jazyk" a „ruský jazyk". V rámci tohoto studia zažila Judith i určitou zajímavost. Studijně strávila čtyři týdny v ruské Jaroslavli právě v tom letním období, kdy všude kolem něj hořely lesy a pro spaliny z tohoto ohně nebylo pomalu vidět ani slunce, ani modrá, bezoblačná obloha. O této přírodní katastrofě v té době psaly i všechny sdělovací prostředky světa.

V posledním školním roce Judith přerušila studium a studovala v Praze, a to na základě stipendia České republiky pro krajany. Tady získala nejen spolužáky z České republiky, ale vlastně z celého světa. Často jsme ji vídali i při akcích a podnicích s lužickosrbskou tématikou. O některých informovala lužickosrbské čtenáře na stránkách Serbských Nowin.

V říjnu nastoupila poslední rok studia na erfurtské univerzitě. Co se týče Judithiných plánů do budoucna, prozradila, že její velkou láskou jsou knihy (jak dokázala i svou přítomností na stánku nakladatelství Domowiny na Knižním veletrhu v Praze v květnu 2011) a že by ráda pracovala v co největší jejich blízkosti.

Jindřich Hoření

Bjez wčerawšeho dnja njeje jutřišeho

Timo Meškank wo sławjenju žiwych a wopominanju mortwych

Loni sym w swojej stajnej rubrice Česko-lužickeho věstníka ***tójšto*** *ludźi mjenował a jich skutki abo tež njeskutki wopisował. Kónc lěta je z mojeho pjera w Ludowym nakładnistwje Domowina kniha* Kultura w słužbje totalitarneho režima *wušła, w kotrejž zajimowany čitar zapis mjenow* ***namaka****. Někotři z tych, kiž su tam naspomnjeni,* ***woswjećichu*** *loni wurjadne narodniny, swoje 75ćiny. Na prěnim městnje chcył tak rjec post festum Václavej Havelej* ***zbožo*** *přeć. Wo nim pišu w předsłowje swojeje knihi w zwisku z* ***byrgarskim*** *hibanjom 1970tych a 1980tych lět:* „Spočatk 70tych lět pak jewjachu so tež we Łužicy prěnje znamjenja, zo so kulturna dźěławosć z putow předpisaneje doktriny wuměłskeho tworjenja, kotraž mjenowaše so socialistiski realizm, wuwólnja. Najpozdźišo tehdy wšak so pokaza, zo njeběchu słowjanscy susodźa Serbam hižo z přikładom za **wobchadźenje** z towaršnostnymi wobstejnosćemi. Češa a Słowacy, žiwi pod **wuměnjenjemi** normalizacije, wolachu sej swój puć, postupnje paralelnu towaršnosć **natwarjeć**. Wuraz toho běchu mjez druhim wudawaćelske rjady *edice Petlice, edice Expedice* a *edice Krameriova expedice 78*, byrgarske hibanje Charta 77 a underground. Hakle w lěće 1989 zjednoći **dóńt** Václava Havela někotrych Serbow z **prócowanjom** Čechow wo swobodu, jako Boha na měrowych modlitwach ewangelskeje cyrkwje wo jeho wuswobodźenje z jastwa prošachu." *Wosud Havela je nas tehdy na to dopominał, zo mamy tola w Českej swojich přiwuznych, nic jenož po* ***kreji****, ale tež po mysli. Na druhim městnje chcył hišće Jurjej Kochej z tutoho městna wšo najlěpše do dalšich žiwjenskich lět přeć. Wo nim wšak njetrjebam dźensa wjele pisać, sym dźě so loni nadrobnje wo nim rozpisował. Na třećim městnje gratuluju Wolfej Biermannej k jeho lónšim 75ćinam. Wo nim pišu w třećim wotrězku swojeje knihi w zwisku ze započatkom kónca Němskeje demokratiskeje republiki. Jako so Biermann 1976 z NDR wusydli, bě to mnohim z oficialneje sfery kultury znamjo, zo z tutym statom pomału, ale wěsće* ***k Rakecam jědźe****. Jedna z tych, kiž tehdy zjawnje přećiwo postupowanju stronskeje a statneje wyšnosće z njeluboznym spěwytwórcom protestowaše, bě Christa Wolf.*

Christa Wolf je loni zemrěła. Wona njeje kaž mnozy jeje kolegojo kulturnicy po lěće 1976 NDR wopušćiła, ale je so do kónca reformy režima nadźijała. Jeje mysl Předstaj sej, zo mamy socializm, a nichtó njewotchadźa, *kotruž je wona na demonstraciji 4. nowembra 1989 w Berlinje wuprajiła, wosta dobrodušny són. Diktatura proletariata njeje so hodźała* ***sporjedźeć*** *a wobnowić, z* ***wuwzaćom*** *někotrych idealistow njeje so hižo nikomu chcyło, eksperiment socializm wospjetować. Tro z tych, kiž su za swój čas realny socializm sobu twarili a jón jako něšto wunošne za Serbow wustajowali, su loni na prawdu Božu wotešli. Běchu to: Sprěnja Herbert Funka, dołholětny sekretar Domowiny, čłon komunistiskeje strony SED a w swojej funkciji zamołwity za agitaciju a propagandu. Zdruha Měrćin Kasper, dołholětny direktor Instituta za serbski* ***ludospyt****, čłon SED a propagator marxistisko-leninistiskeho* ***stawiznopisa****. Střeća Ben Budar, dołholětny nawjedowacy lektor w Ludowym nakładnistwje Domowina, njestronjan a zasłužbny prócowar wo wožiwjenje serbskich klasikarjow pismowstwa w Serbach. Budar* ***wabješe*** *na VI. zwjazkowym kongresu Domowiny 1965 jako prěni za předewzaće, zhromadźene spisy Handrija Zejlerja a Jakuba Barta-Ćišinskeho znowa wudać:* To dźě je našeho cyłeho luda należnosć, to našimaj wulkimaj patriotomaj dołžimy! *W Českej skónčnje zemrě w lěće 2011 Ivan Martin Jirous, pomjenowany Magor, legenda undergrounda.*

Ivan Martin Jirous je był wulki češki basnik. Jeho přećel, dźensniši minister wonkowneho Karel Schwarzenberg, je wo nim rjekł: Wón bě rjek, dołholětny **jaty**, kotryž so njeje ženje zekřiwjał. *Rjekowstwo Jirousa wobsteješe w tym, zo je wón přeco jasnje wědźał, zo nima režimej ničo přizwolić, ani kročałki napřećo hić, jemu ani małuška podawać. Po jednym ze swojich zajećow je wón w słužbnych rum-*

nosćach statneje bjezstrašnosće přepytowanskemu zastojnikej prajił: **Trochuju**, zo budźe to na tři lěta. *StBak na to wotmołwi:* Sće derje zhódał, tuž widźiće, zo nad wami přeco **dobywamy**. *Jirous přispomni:* Myliće so, dobywam ja, sym wam cyłu generaciju skurwił. *Jirous bě wuměłski nawoda a manager skupiny Plastic People of the Universe, założeneje w septembrje 1968, po inwaziji spřećelenych wójskow do Čěskosłowakskeje. Jeho* Rozprawa wo třećim čěskim hudźbnym wozrodźenju (Zpráva o třetím českém hudebním obrození*), kotruž wuda 1975 w samizdaće, sta so z klučowym spisom za zrozumjenje hibanja undergrounda. Z njeho wuchadźa njekompromisne* **stejišćo** *napřećo oficialnym režimowym strukturam:* Zaměr undergrounda pola nas je wutworjenje druheje kultury. Kultura, kiž budźe njewotwisna wot oficialnych komunikaciskich kanalow a towaršnosteho hódnoćenja a hierarchije hódnotow, z kotrymiž knježi establishment. Kultury, kotraž njemóže měć za cil destrukciju establishmenta, dokelž by so jej z tym sama do rukow zahnała. *Dźak tuteje druheje kultury su móhli Češa po rewoluciji 1989 bjezposrědnje na demokratiske hódnoty nawjazać, kiž zmóžnjachu jim natwar nowych towaršnostnych strukturow. Wuznam Jirousa je hižo za swój čas Egon Bondy spóznał a jemu kaž tež druhim zastupjerjam čěskeho undergrounda baseń wěnował, kotruž je hódno, sej tež spočatk lěta 2012 znowa přečitać.*

Magor Jirous
Mejla Hlavsa
Vráťa Brabenec
Pavel Zajíček
Vožniak
Kabeš

Pepa Janíček
Sváťa Karásek
Čárli Soukup –

Vám se nezdají tyto verše?
Co kecáte
o básních kterým nerozumíte
o pravých básních XX. století
v naší slavné zemi
ve všech slavných zemích
budujících socialismus
a rozvojového světa
Nepřipustím aby jeden jediný výbor z mých básní
byl udělaný bez téhle
Každý má povinnost vědět
v jakém hovnu sedíme
a budete sedět

Magor Jirous
Mejla Hlavsa
Vráťa Brabenec
Pavel Zajíček
Vožniak
Kabeš

Pepa Janíček
Sváťa Karásek
Čárli Soukup –

Wam so tute wjerše njelubja?
Što žujeće
wo basnjach kotrymž njerozumiće
wo prawych basnjach XX. lětstotka
w našim sławnym kraju
we wšěch sławnych krajach
twarjacych socializm
a wuwićoweho swěta
Njedowolu zo by jedyn jenički wuběrk mojich basnjow
był zestajany bjez tuteje
Kóždy ma winowatosć wědźeć
w kajkim hownje sedźimy
a budźeće wy sedźeć

18. 4. 1976

***Pomůcka**: tójšto – hodně; namakać – najít; woswjećić – oslavit; zbožo – štěstí; byrgarski – občanský; wobchadźeć – zacházet; wuměnjenje – podmínka; natwarjeć – budovat; dóńt – osud; prócowanje – úsilí; krej – krev; k Rakecam hić – jít od desíti k pěti; sporjedźeć – opravovat, vylepšovat, dávat do pořádku; wuwzaće – výjimka; ludospyt – národopis; stawiznopis – dějepis, historie; wabić – propagovat; jaty – vězeň; trochować – tipovat, odhadovat; dobywać – vítězit; stejišćo – stanovisko*

ZÁPISNÍK

Valná hromada SPL proběhne v sobotu 25. 2. 2012. Podrobnější informace o jejím konání se členové dovědí v následujícím čísle našeho časopisu.

Česko-lužický věstník vydává Společnost přátel Lužice, U Lužického semináře 90/13, 118 00 Praha 1-Malá Strana, www.luzice.cz, tel. 234 813 146, za finanční podpory ministerstva kultury ČR ročně v deseti číslech a jednom dvoučísle nákladem 300 výtisků. Cena 20 Kč.

Redakční rada: výkonná redaktorka Lucie Kolarovičová, Řetězová 8, 110 00 Praha 1, lucie_kolarovicova@centrum.cz; zástupce Petr Kalina, vestnik@luzice.cz; členové: Richard Bígl, Zuzana Bláhová, Radek Čermák, Jan Zdichynec.

Roční předplatné: ČR 200 Kč, zahraničí 20 € (hotově 15 €) bankovním převodem na účet ČSOB (Poštovní spořitelny) 181757044/0300.

Objednávky a stížnosti na nezasílání: Klára Poláčková, Habartická 1a, 190 00 Praha 9, polackova.klara@seznam.cz, tel. 607 588 684.

Rada se ne vždy ztotožňuje s názory a slohem pisatelů. Za pravdivost odpovídá autor.

MK ČR E 6880. ISSN 1212-0790.